

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

III. Opiniones mediæ examinantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

libilis intrinsecè, & essentialiter scientiam, aut volitionem possibilem includit; vel, quod in æquo est, connotat: ergo cum dicitur actus, & potentias differre, quia obiecta in ratione scibilis, aut volibilis differunt, nihil aliud dicitur, quam actus scientiæ, aut volitionis differre, quia differunt, nihil aliud dicitur, quam actus scientiæ, aut volitionis differre, quia differunt: quo quid absurdius dici potest? Secundo, quia iuxta datam solutionem non conspicio, cur intellectus hominis vnus tantum, & non potius multiplex sit? nam obiectum intellectus in esse scibilis varium, ac multiplex est, cum modo intellectus tendat in rem prout apprehensibilem, modo vt iudicabilem, modo vt discursibilem, nunc vt clarè, nunc verò vt obscure cognoscibilem, aliisque modis, quos referre molestum esset. Pari ratione voluntas iuxta eandem solutionem multiplex esset, cum rem prout amabilem, aut odibilem, intendibilem, aut eligibilem, aliisque modis prosequatur. Tertio iuxta eandem solutionem è conuerso intellectus, & voluntas esset eadem omnino potentia: siquidem obiectum idem in esse obiecti attingunt: & vtrique facultas in in omnem rem sub ratione intentionaliter attingibilis tendit: parique ratione facultas nutritiua generatiua, & loco motiua eadem omnino potentia esset, cum in eandem rationem formalem, sub qua ferantur, atque in rem quamcumque sub ratione physicè, & non intentionaliter attingibilis tendant.

CAPVT III.

Opiniones media examinantur.

16 **E**Xaminatis duabus sententiis extremè oppositis, & altera probata, altera improbata, operæ pretium erit, opiniones inter vtramque medias, & nobiscum partim dissidentes examinare. Prior autem, & probabilior est, potentias spirituales hominis, cuiusmodi sunt intellectus, voluntas, & memoria à substantia animæ realiter indistinctas esse: ceterum potentias eius materiales, sensitivas, aliasque quascumque ab anima realiter distingui. Ita nonnulli quos suppressis nominibus refert P. Petrus Hurtado disp. 4. de anima sect. 4. §. 39.

17 Huius verò discriminis inter istas potentias primum fundamentum est: quia si potentia materiales animæ ab ea indistinctæ essent, non esset, cur anima à corpore separata illas secum non ferrer, in eoque statu videre, audire, olfacere, aliasque sensationes exercere non posset: consequens autem tam manifestè falsum est, quam manifestum est, sensum omnem, motumque cum vita perire. Sequela probatur: quia anima iuxta nostra principia est per suam substantiam sensitiva non minus, quam intellectiva: sicut ergo in statu separationis intelligere potest, quidni etiam & sentire? Verum hoc fundamentum leue est: nam primo dici potest, potentias sensitivas animæ, aliasque materiales ab ea realiter inadæquatè distingui, & includere animam ipsam, vt principium effectuum operationum materialium; organa vero corporea, vt principia earum receptiua; atque adeo mirum non esse, quod anima eiusmodi organis destituta sentire, aliove modo materialiter viuere nequeat. Rursus: si quod multi putant, anima non solum efficit, sed etiam recipit sensiores, & appetitiones materiales, responderi debet, animum in statu separationis potentias tam sensitivas, quam appetitiuas retinere, per eas tamen operari non posse ob defectum vnionis cum corpore, quæ est conditio necessaria ad

eiusmodi operationes, vt decursu huius capitis explicabitur.

18 Secundum huius sententiæ fundamentum desumi potest ex Patre Vasquez tom. 1. in 1. 2. disputatione 34. cap. 2. principium effectuum motus localis aut vi doloris, aut vi etiam laboris in nobis, experientia teste, languescit, ac defatigatur: at nulla res omnino spiritualis, cuiusmodi est anima rationalis, languoris capax est: qua ratione Angelus sine vlllo languore cælestes orbes perpetua, ac nunquam intermissa conuersione mouet: ergo anima rationalis non est principium effectuum motus localis nostri, sed potius aliqua facultas materialis ab ea adæquatè distincta, quæ vt corrumpi, sic languere potest: languor enim & lassitudo virium corruptio est. Rursus ex eodem aliter. Angelus eadem velocitate, ac facilitate mouet corpus, siue languidum, ac fatigatum sit, siue potius robustum: pari ergo ratione si anima per se immediatè mouet corpus, æquali celeritate illud mouebit, siue langueat, siue eius vires integræ sint: hoc autem repugnat experientiæ; iuxta eam igitur non anima, sed facultas aliqua materialis erit in nobis, principium effectuum motus nostri localis, aliarumque operationum materialium, quibus fatigamur. Hoc argumentum ingeniosissimi Doctoris, quamvis præcedenti probabilius sit, propositum tamen non includit. Quod vt innotescat, animaduertendum est, animam tametsi sit causa effectiua, sufficiens, & adæquata sensationum materialium, omniumque operationum vitalium, quæ exercentur in corpore; ad earum tamen effectum egere spiritibus animalibus, qui à cerebro ad membra motum vitalem subitura deriuantur: sicut enim vnio animæ cum corpore eius vim intellectiuam ita retardat, vt nisi dependenter à phantasmatis corporeis intelligere nequeat, licet separata iis minimè indigeret: ita similiter vnio illa efficit, vt anima se, aut corpus localiter mouere non possit, nisi dependenter à spiritibus illis animalibus à capite per nervos deriuatis, quamvis exuta corpore iis ad motum siue sui, siue corporis neutiquam egeat. Porro autem tales spiritus ad motus localis exercitium non effectiue, sed dispositiue concurrunt, nisi fortè anima rationali informetur: supposita enim tali informatione ex parte motum efficiunt, ex parte vero ad eum disponunt vi caloris, aliarumque qualitarum: haud secus ac calor, & aliæ primæ, & secundæ qualitates ad motum generationis ignis, aut aëris, alteriusve substantia disponunt.

19 Hoc igitur præmissis, respondeo principium duntaxat receptiuum motus localis, nempe corpus nostrum, nimia agitatione languescere, ac defatigari; principium vero motus effectuum nullum languorem subire; atque adeo animam nostram, tametsi languoris suapte natura experta sit, principium tamen effectuum motus esse posse. Quod autem corpus nostrum, quamvis motum localem ab anima recipiat, eamque media aliqua facultate omnino corporea non efficiat, nimio tamen motu fatigari possit, in conspicuo est: tum quia non recipit motum ab anima nisi internentiu spirituum animalium: hi autem continuo exercitio motus localis euanescent, ac dissipantur: igitur eorum defectu corpus deficere, ac lassari poterit. Tum etiam, quia siquis curru feratur, quaque impetus egit, expatiantur equi, rapiantque per auiam currum, & modò summa petant, modò per decliue, viaque præcipientes sine lege ruant: is, inquam, languorem non mediocrem ex nimia illa succussione, ac violento motu contrahet: & tamen motum solum recipiet, & non efficiet: ergo vt corpus nostrum

nostrum langueat, & fatiscat, necesse non est, ut motum efficiat, fatisque erit, ut illum recipiat. Hinc etiam intelligi potest, cur anima æquali velocitate corpus languidum lassumque mouere non possit, ac si integrum, indefessumque esset: nam licet motum sola efficiat, eger tamen, dum est in corpore ad eius effectum ope spirituum animalium, quorum languente, ac fatigato corpore tanta copia non est: Angelus autem vel animus separatus idcirco corpus ægrum, aut fatigatum tam facile, ac velociter mouere possunt, ac si eius vires integræ essent, quia non egent ad corpus deficienter mouendū ope spirituum animalium, quibus deficientibus aliquid motui necessarium deficit.

20 Tertium, & commune huius sententiæ fundamentum est: si anima rationalis per seipsam immediate, & non per aliquam potentiam materialem à se adequatè distinctam, sentiret, eiusmodi sensatio materialis in ipsa anima substantia immediate recipiatur: in eo enim subiecto recipi debet, quod per illam sentit: sicut albedo in eo subiecto tantum recipi potest naturaliter, quod album denominatur: at sensatio materialis in anima materiali, & incorporea recipi nequit: sicut etiam è conuerso forma spiritualis in subiecto materiali recipi, ex eovè educi nullatenus potest: distinguenda ergo est ab anima aliqua facultas materialis, per per quam, immediate sentiat, & in qua eius sensatio recipiatur.

21 Respondeo quintupliciter. Ac primò per instantiam. Assignent enim aduersarij subiectum, in quo potentia sensitiva recipiatur, & id sensationum ipsarum subiectum esse poterit. Nam aut recipiuntur in solo corpore, ut docet B. Thomas quæst. vnica. de spiritibus creaturis art. 4. ad 3. & ita sicut anima est sensitiva per potentias in solo corpore receptas; cur etiam actu non sentiat per sensationes in solo corpore receptas. Aut tales potentia in corpore, & anima simul recipiuntur, ut insinuat B. Thomas. i. p. q. 77. art. 5. Et quid verat hoc ipsum de sensationi. us affirmat? Aut demum reales potentia recipiuntur in sola anima quantumlibet materiales sint: atque ita ipsæ sensationes, non obstante earum materialitate, in sola anima spiritali recipi poterunt.

22 Respondeo secundò, sensationes materiales in sola anima rationali immediate recipi. Quamvis enim oppositum huius teneat Huradus disp. 4. de anima à §. 28. omnia tamen eius argumenta parum, aut nihil concludunt. Arguit primò: res spiritalis nequit recipi, & subiectari in re materiali saltem adequatè, ut omnes in confesso habent: ergo è contrario res materialis, cuiusmodi est sensatio, in anima spiritali adequatè recipi non poterit. Concesso antecedenti nego consequentiam: quia res spiritalis constituitur essentialiter per independentiam à corpore, siue re materiali, ut ipsum nominis etymon indicat: ceterum res materialis, & corporea non constituitur essentialiter per independentiam à spiritu, sed per hoc, quod habeat partes extensas, aut impenetrabiles, aut corruptibiles, aut sensibiles, aut intellectu, & voluntate destitutas, aut certè per has omnes condiciones collectim sumptas. Sic Deus est independentis in genere causæ efficientis ab omni creatura, non tamen è conuerso.

23 Arguit secundò idem Author: sensio materialis est extensa, & integraliter diuisibilis: igitur recepta in anima rationali suum ei effectum formalem tribuet, eamque proinde extensam, & integraliter diuisibilem denominabit: quod tamen falsum est. Verum enim sensio materialis non debet communicare animæ omnia prædicata sibi conuenientia: sicut cognitio spiritalis cum intensa sit, animam tamen,

R. P. Richardi Lyncei, Philosoph. Tom. III.

in qua recipitur, intensam non denominat: & sicut etiam iuxta aduersarios sensio materialis recepta in sola materia eam ens, accidens, aut viuientem non denominat, cum tamen ipsa has denominationes subeat. Tertio contra nostram solutionem argui solet: quantitas recipitur in materia, & non in forma materiali, licet etiam hæc extensa sit: ergo sensio in sola materia recipietur quantumcumque anima sentiat. Respondeo, quantitatem nec in materia, nec etiam in forma recipi, ut potè ab utraque omnino indistinctam. Deinde idcirco quantitas in sola materia recipitur iuxta aduersariorum principia, quia pro priori naturæ ad formam ei recipiendæ materiam disponit; atque ad eam in materia tanquam in subiecto adequato, & sufficienti recipitur: hæc autem ratio non militat in sensationibus, quæ materiam ad receptionem formæ non disponunt, sed eam receptam supponunt. Adde supposita distinctione quantitatis à materia probabilius esse quantitatem transactio primo instanti generationis tam in materia, quam in forma recipi, quantumvis in primo instanti introductionis formæ in sola materia recipiatur; nimirum quia ut diuersarij arguunt, pro priori ad formam materiam disponit. Sic frigiditas in primo instanti productionis aquæ ad eam disponit, & non ab ea, sed à generante producit, cum tamen in reliquis instantibus à forma aquæ efficiatur.

Quartum contra nostram solutionem argumentū est: si anima sola reciperet sensationem materialem, ea esset tota ratio sentiendi: anima non est tota ratio sentiendi: aliàs separata à corpore non solum intelligere, sed etiam interius, exteriusque sentire posset. Respondeo, animam quidem esse totam rationem sentiendi, separatam tamen à corpore sentire non posse: tum quia eius vnio cum corpore est conditio sine qua non potest sensationes efficere aut recipere: tum quia sensationes materiales saltem mediæ, ac remote recipi debent in subiecto corpore: unde in anima non nisi vnita corpori recipi possunt. Tum quia, ut anima sentiat, opus habet speciebus impressis, quas tamen non in anima, sed in corpore recipi probabile est. Tum quia si causalitas materialis ab vnione distinguitur, ut multi aduersariorum censent, poterit sensio materialis per vnionem adherere corpori, quin per causalitatem materialem ei inhaereat: eiusmodi autem adhesio seorsum ab omni inhaesione sufficit, ut sensio sine corpore elici nequeat.

24 Respondeo 3. satis probabile esse sensationes materiales in solo corpore recipi, ut P. Hurdo ubi supra, & alij plures tenent: probabile, inquam, esse si sentire sit sensationem efficere, ac recipere. Argumenta autem, quæ à Neotericis contra hanc doctrinam obici solent, quamvis difficilia sint, solutionem tamen capiunt. Arguunt igitur primo: id recipit sensationes, quod per eas sentit: sicut id recipit albedinem, quod per eam album denominatur: at corpus suapte natura insensibile non sentit, soliusque animæ est sentire, ut per se notum videtur, & ab Augult. lib. 11. de Genes. ad lit. c. 24. docetur in hæc verba: *neque enim corpus sentit, sed anima per corpus*. Respondeo, corpus & animam sentire immediate, & propriè: siquidem sentire est efficere, & recipere sensationem, ut gratis supponendū est: quare cum corpus recipiat sensationem, & anima illam efficiat, corpus & anima, siue vtriusque coplexum sentit. Augustinus autem solum sibi vult animam, & corpus per modū vnus sentire, nec alterā partem sine altera eam denominatione subire: sicut dici consuevit, albedinem non esse propriè album, sed parietem per albedinem esse album; sed, quod perinde est, complexum albedinis, & parietis esse album:

C c

faceor

fateor tamen sensationem in sola anima recipi oportere, si quod verius est sentire sit recipere sensationem, illamve in se ipso efficere.

26 Arguunt 2. sensio materialis determinat animam ad hoc, ut appetitionem materiale efficiat; ergo ad talem effectum dirigit animam secundum se sumptam: nulla autem facultas à cognitione dirigi potest, nisi per eam cognoscat: ergo anima secundum se, & seorsim à corpore sentit, siue materialiter cognoscit; ac proinde sensationem recipiet. Respondeo in primis: quavis anima sentiat, non sequitur eam recipere immediate sensationem: poterit enim sentire per sensationem à se effectam, sibi que unita, inione merea adhæsiva, non vero inhæsiua; si, quod plures aduersarij non renuunt, adhæsiō & inhæsiō realiter distinguuntur. Deinde secundo respondeo, sensationem materiale, ubi determinat animam solam ad effectum appetitionis materialis non dirigere intentionaliter ad talem effectum, sed duntaxat Physicè: ea ratione qua species determinat intellectum ad effectum cognitionis, quin per speciem impressam intellectus intentionaliter dirigatur, aut cognoscens denominetur. Arguit tertio, & præcedens argumentum corroborant: anima rationalis ad hoc ut liberè amorem efficiat, necesse habet prius cognoscere per iudicium indifferens bonitatem obiectiuam, quam amatura est: si enim libertatè exercere posset obiecto non prius cognito, posset etiam peccare, quin aliquid cognosceret: ergo etiam ad hoc, ut anima efficiat naturaliter appetitionem materiale, debet prius cognoscere obiectum appetibile per cognitionem sensitiuam non indifferenter, sed determinatam ad vnum: cum ergo anima sola & secundum se efficiat appetitionem materiale, eius solius erit sentire, atque adeò sensationem efficere. Respondeo rationem disparitatis claram, & manifestam esse inter effectum liberè, & necessariam appetitionis, nam anima ut liberè efficiat appetitionem spirituale, à cognitione obiecti sui dirigi debet: cum ergo nequeat dirigi physicè, seu antecederet determinari ad eius effectum; alias eius effectio non esset libera, sed necessaria, necessarium est, ut dirigatur intentionaliter; ac proinde ut obiecti bonitatem præcognoscat: hæc autem ratio in appetitione materiali necessario producta non militat.

27 Quarto principaliter respondeo sensationem materiale tam in corpore, quam in anima rationali, tantum in duplici subiecto inadæquato recipi. Ita P. Rodencus & Arriaga disp. 3. de anima s. 1. sub s. 2. n. 62. aliquè plures Neotherci. Quæ solutio, quod magis elucetcat, oppones aduersus eam primò. Materia prima est adæquata causa receptiva formæ substantialis materialis: à fortiori ergo erit causa materialis adæquata sensationis materialis accidentaria: huiusmodi igitur sensio non recipitur simul in anima rationali; alias præter vnā causam materiale adæquatā fortiretur aliam causam materiale. Sed neganda est prima consequentia: nec enim causa adæquata rei perfectioris eo ipso rem imperfectiorem adæquatè causare poterit, ut videre est in Deo, qui Angelum, animamque rationalem adæquatè, & se solo causat, cum tamen effectus causarum secundarum longè imperfectiores adæquatè non causet, sed tantum in adæquatè atque in consortio creaturarum, quibuscum ad eos concurrat. Id ipsum etiam videre est in homine, qui sine consortio, concursuque speciei intellectum producere, eiusve causa adæquata esse nequit; & tamen sine adminiculo alterius accidentis secum efficienter concurrentis substantiam alterius hominis generat, eiusque est causa secunda adæquata.

28 Opponi ulterius aduersus eandem nostram sensationem ordine quartam solet in hunc modum. Si sensio materialis reciperetur in corpore, & anima rationali, haud dubiè esset, & non esset materialis: esset quidem materialis, ut supponitur: non esset omnino materialis: siquidem esset spiritualis. Spirituale futurum constat: ut enim actus intellectus ab illo, & specie impressa proficiscens sequitur causam nobiliorem, & more intellectus vitalis euadit, non autem instat speciei non vitalis: parique ratione actus voluntatis proueniens à voluntate naturali, & habitu supernaturali causa etiam præstantioris conditionem æmulatur, ac non naturalis sed supernaturalis est ita similiter sensio recepta in materia, & anima rationali causa receptivæ magis perfectæ conditionem sequetur, & spiritualis, non materialis euadet. Permitto speciem impressam, eiusque concursus effectum in intellectionem, nec non quod vitalis in actu primo non sit: dicoque effectum aliquando imitari causam nobiliorem, ut ex duobus exemplis nuper obiectis liquet; aliquando vero non imitari causam magis nobilem, ut perspicuè est, tum ex conclusione, quæ ex vna præmissa clara, & altera præmissa obscura deducta absolute inveniendens atque obscura euadit; necnon ex homine, qui à corpore & anima intrinsecè causatus, non spiritualis more animæ, sed materialis ad instar corporis euadit. Quæ cum ita sint, sensio recepta in anima & corpore non propterea spiritualis erit, sicut anima nobilior eius causa spiritualis est: nimirum quia spiritualitas per independentiam à materia essentialiter constituitur: qua independentia caret sensio, quantumlibet in anima inadæquate recipiatur.

29 Quintò respondeo ad tertium, ac principale fundamentum opinionis mediæ ad initium capituli propositæ, sensationem scilicet materiale nec in anima, nec in corpore immediate recipi, sed fortassis in toto substantiali, & per se, quod ex iis resultat: eiusmodi autem totum corporeum, ac materiale esse. Quod autem hinc sequitur, totum illud sentire, inconueniens non est: imò benè conuenit communi proloquio, iuxta quod *actiones sunt suppositorum*, necnon etiam cum doctrina Arist. lib. de somno c. 1. ubi sic inquit: *sentire non est anima solius nec corporis, sed coniuncti, cuius est potentia*. Alij denique apud P. Suarez tom. 1. Metaph. Disp. 14. l. 3. n. 36. sextâ responsionem addunt, aiuntque sensationes omnes spirituales esse, paremque omnino earum, atque intellectionem esse rationem: quare totum argument. 3. esse de subiecto non supponente, cum sensationes materiales, quæ tamè nullæ sunt, supponat. Cæterum hi Authores difficultati succumbunt, facileque refelli possunt argumento desumpto ex animabus belluinis, quarum sensationes spirituales, esse quis asserat, aut ausit.

30 Hactenus de prima opinione mediæ, & quidem suso calamo. Reliquum est, ut alias duas breuiter perstringamus: nec enim prolixam disputationem postulant. Secunda igitur opinio mediæ est, potentias materiales brutorum ab eorum animabus indistinctas esse: cæterum potentias materiales nostras à nostris animabus realiter distinctas esse, in eoquæ à potentiis spiritualibus differre. Fundamenta autem huius sententiæ sunt, quæ pro præcedenti proposita, ac dilutata sunt; ea enim, iuxta assertores huius sententiæ, in homine, non vero in belluis militat, & non in his, sed in nobis potentias materiales realiter distinctas arguunt.

31 Tertia ac postrema opinio mediæ est Durandi, potentiam nutritiuam, & generatiuam ab anima non distinguui, quia cum terminus harum facultatum sit substantia, & sola substantia alterius substantiæ effectiua sit, necesse

neceſſe quidem eſt, vt anima per ſolam ſuam ſubſtantiam nutritionem ac generationem exerceat: hæc autem ratio non militat in intellectu & ſenſu, voluntate, & appetitu: harum enim facultatum termini ſunt accidentia, quæ à potentiis accidentalibus produci poſſunt, earumque perfectionem non excedunt. Verum & hæc etiam opinio parum ſermo fundamento innixa eſt: ſicut enim ſubſtantia eſt immediate productiua alterius ſubſtantia; ita à fortiori & accidentis: id quod in Phyſica lib. 4. tract. 7. oſtendimus ex profeſſo: ſicut igitur anima per ſuam ſubſtantiam ſe ſubſtantialiter nutrit, ac ſibi ſimile ſubſtantialiter generat: ita ſimiliter per ſuam ſubſtantiam cognitiones, & volitiones materiales efficere poterit.

TRACTATUS II.

De intellectu.

CAPVT I.

Quid ſit intellectus.

ILLud ante omnia ſtatuendum eſt, intellectum eſſe potentiam cognofcitiuam ſpiritualem, & hanc eſſe eius germanam definitionem: qua tum à potentiis ſenſitiuis, tum etiam à potentiis nullo modo cognofcitiuis diſſidet. Rurſus ſecundo ſtatuendum eſt, obiectum adequatum noſtri intellectus eſſe omne ens, cum experientia teſte nullum ſit, quod clarè aut confuſè non aſſequamur. Non repugnat tamen aliquis intellectus, qui ad aliqua tantum genera entium cognofcenda eſſentialiter adſtrictus ſit: quod licet à multis falſum ſupponatur, eius tamen probabilitas ſubluceat ex potentiis materialibus à Deo creatis, quarum alia plura, alia pauciora, nullæ tamen ferme omnia obiecta materialia cognofcere aptæ natæ ſunt, vt rectè arguit P. Arriaga diſp. 6. de de anima ſect. 1. nobiſcum aſſentiens. Quod autem attinet ad obiectum formale noſtri intellectus, licet Thomiſtæ cum B. Thoma 1. p. q. 64. art. 7. arbitrentur, illud eſſe quidditatem rei materialis. Scotiſtæ vero cum Doctore ſubtili in 1. diſt. 3. quaſt. 3. malint eſſe verum: cæterum ambo de nomine altercantur, ac facile conciliari poſſunt: ſi enim ſermo ſit de intellectu ſecundum ſe ſumpto, eius obiectum formale quo, ſiue ratio formalis ſub qua eſt verum, ſeu cognofcibile: ſi autem ſermo ſit de intellectu prout vnito corpori, eius obiectum formale quod proprium, id eſt, per propriam ſpeciem cognofcibile eſt ſola quidditas rei materialis, nimirum quia in hoc ſtatu ſolas res materiales, non vero ſpirituales per proprias earum ſpecies cognofcere poſſet. Præterea tertio ſtatuendum eſt contra Capreolum, alioſque Thomiſtas intellectum noſtrum formare proprium, ac diſtinctum conceptum rei ſingularis: id quod conſtat, cum ex diſtinctione illa, quam vel ipſi aduerſarij agnoſcunt inter rem ſingularem, & vniuerſalem: neque enim diſcernere poſſent inter vtramque, niſi nō ſolum vnius, verum etiam alterius proprium, ac diſtinctum conceptum formarent. Idipſum conſtat ex his præmiſſis mentalibus: *omnis homo eſt animal: Petrus eſt homo.* Quod autem quidam reſpondent, ſubiectum minoris eſſe in phantaſia, & prædicatum in intellectu, videndū eſt: quia non niſi vna potentia confert, & iudicat: ea ergo tam ſubiectum, quam prædicatum concipit: alias quo pacto ea conferre poſſet? ſtatuendum quarto eſt

R. P. Richardi Lincolni, Philoſoph. Tom. III.

contra eoſdem, intellectum noſtrum non ſolum diſtinctè cognofcere ſingularem, ſed etiam ea cognofcere per proprias ſpecies impreſſas: cur enim dari nequeat ſpecies impreſſa intellectualis obiecti ſingularis propria? haud aliter ac eius dari ſpeciem expreſſam propriam iam iam vidimus.

Statuendum quinto eſt contra plures etiam Thomiſtas, intellectum noſtrum cognofcere res ſingulares directe, & non reflexè in phantaſia. Primo quia phantaſia iuxta ipſos directe cognofcit ſingularem: ergo à fortiori intellectus, quæ eſt potentia magis perfectæ. Deinde quia ſicut intellectus cognofcit directe ipſum phantaſma ſingulare, cur non etiam alia quæque ſingularem. ſtatuendum eſt ſextò contra ipſos, ſingularem prius ab intellectu noſtro cognofci, quam vniuerſalem: ſiquidem omnis cognitio noſtra in hac vita incipit à ſenſu, & prima ſpecies, quam habet intellectus, eſt alicuius obiecti per ſenſum prius cogniti: cum ergo ſenſus ſit ſingularium, neceſſe quidem eſt, vt prima ſpecies impreſſa, atque adeò expreſſa noſtri intellectus ſit alicuius rei ſingularis. Ariſtoteles autem 1. Phyſicor. aſſerens, vniuerſaliora eſſe priora in cognitione minus vniuerſalibus, tantum ſibi vult in quauis ſcientia vniuerſalia principia, rerum ſingularium, ſeu minus vniuerſalium notitiæ, & explicationi præmitti debere, & hunc vt plurimum doctrinæ ordinem meliorem eſſe. Statuendum ſeptimò contra eoſdem eſt, intellectum noſtrum poſſe vno actu cognofcere plura vt plura: eadem enim res realiter plura cōnotare poſſet, vt patet vel in anima noſtra, quæ tot, ac tam diſtinctas operationes reſpicit: cur igitur vnus actus plura obiecta vt plura, atque diſtincta connotare nequeat? ſtatuendum octauò eſt contra Albertum, Aueroem, Auicenam, intellectum in hac vita intelligere naturaliter non poſſe, niſi dependenter ab operatione phantaſia: tum quia id expreſſè docet Ariſt. 3. de anima text. 39. quæ plerique Philoſophi, ac Theologi ſequuntur: tum quia læſa phantaſia læditur operatione intellectus: & impeditur omnino phantaſia, aut vi morbi, aut vi ſomni, impeditur omnino intellectus operatio: ſignum igitur eſt, alteram facultatē niſi adimiculante altera operari non poſſe: tum etiam quia alias intellectus noſter ſemper, & abſque vlla fatigue intelligeret: haud aliter ac Angelus indefeſſo conatu intelligit, hoc ipſo, quod phantaſmatis ad intelligendum non egeat. Tum demum quia experimur abſque imaginibus rerum ſenſibilium obiecta etiam ſpiritualia nos intelligere non poſſe: at hæc imagines ad intelligendum per ſe non requiruntur, vt patet in Angelo, & animo ſeparato. ergo tantum per acciſum requiruntur ad intelligendum, videlicet quia neceſſariæ ſunt ad operationem phantaſia, ſine qua intellectus in hac vita intelligere non valet.

CAPVT II.

Diuiſio intellectus in agentem, & patientem, aliasque ſpecies.

IN primis ſtatueda, & explicanda eſt celebris illa diuiſio intellectus in agentem, & patientem ſiue poſſibilem, intellectus agens communiter dici ſolet facultas illa, quæ abſtrahit ſpecie impreſſam ſpiritualem à phantaſmatibus, ſiue quæ dependenter ab operatione phantaſia ſpeciem intellectualem efficienter producit: intellectus patiens, ſiue poſſibilis eſt, qui talem ſpeciem recipit, & per eam eſt in actu primo proximo ad ſpeciem expreſſam recipiendam, & efficiendam, atque ad cognofcendum vi illius. Porro autem non parua eſt controuerſia, quænam ſit hæc facultas productiua ſpecierum, quæ intellectus agens

Cc 2 nunc